

Frumvarp til laga

um breytingu á umferðarlögum, nr. 50/1987, með síðari breytingum (bílastæðagjöld).

(Lagt fyrir Alþingi á 145. löggjafarþingi 2015–2016.)

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 83. gr. laganna:

- a. 2. mgr. orðast svo:
Sveitarstjórn er heimilt, að fengnu samþykki lögreglustjóra, að setja reglur um notkun stöðureita og gjald fyrir hana.
- b. Við bætist ný málsgrein, svohljóðandi:
Ráðherra er heimilt að setja reglur um notkun stöðureita og gjald fyrir hana.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 108. gr. laganna:

- a. g-liður 1. mgr. orðast svo: reglum um notkun stöðureita skv. 3. mgr. 83. gr.
- b. Í stað orðanna „gjalds skv. a–f-lið 1. mgr.“ tvívegis í 3. mgr. kemur: gjalds skv. a–g-lið 1. mgr.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

I. Inngangur.

Frumvarp þetta er samið í innanríkisráðuneytinu. Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á umferðarlögum, nr. 50/1987, með síðari breytingum. Breytingarnar fela í sér að heimilt verður fyrir ráðherra og sveitarstjórnir að ákveða gjald fyrir notkun stöðureita (bílastæða) og þjónustu sem henni tengist, svo sem viðveru bílastæðavarða og salernisaðstöðu. Þegar land er í eigu ríkisins er það ráðherra að ákveða gjald fyrir notkun stöðureita en í þeim tilvikum þar sem land er í eigu sveitarfélaga er það sveitastjórnar að ákveða gjaldtöku. Í því skyni er í fyrsta lagi lögð til breyting á 2. mgr. 83. gr. laganna, í öðru lagi að nýrri málsgrein verði bætt við 83. gr. og í þriðja lagi að breyting verði gerð á 108. gr. laganna um álagningu stöðubrota.

II. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Fjöldi ferðamanna hefur vaxið ört á undanförunum árum. Í takt við aukinn fjölda eykst nauðsyn á frekari uppbyggingu innviða víðs vegar um landið. Mikilvægt er m.a. að huga að aðstöðu við ferðamannastaði, bílastæðum, gæslu og öðrum aðbúnaði. Til að standa straum af kostnaði við slíka uppbyggingu og þjónustu er lagt til að heimiluð verði innheimta gjalds fyrir notkun á stöðureitum (bílastæðum) og þjónustu sem henni tengist. Í umferðarlögum er ekki að finna almenna heimild til slíkrar gjaldtöku. Einungis er að finna heimild fyrir sveitarfélög til að innheimta gjöld af notkun stöðureita í kaupstöðum og kauptúnum en ekki til að innheimta gjöld af notkun stöðureita utan kaupstaða og kauptúna. Ljóst er að nauðsynlegt er að ráðast í breytingu á umferðarlögum standi vilji til að innheimta gjöld á stöðureitum utan þéttbýlis. Gert er ráð fyrir að ráðherra útfæri gjaldtöku nánar í reglugerð í þeim tilvikum sem land eru í eigu ríkis og sveitarstjórnir vegna lands í sinni eigu í reglum staðfestum af lögreglustjóra.

III. Meginefni frumvarpsins.

Í 83. gr. umferðarlaga eru ákvæði um stöðukort og stöðureiti (bílastæði) og gjaldheimtu á vegum sveitarfélaga. Gjaldtökuheimild fyrir bílastæði innan kaupstaða og kauptúna er í 2. mgr. 83. gr. umferðarlaga en þar segir: „í kaupstað eða kauptúni er sveitarstjórn heimilt, að fengnu samþykki lögreglustjóra, að setja reglur um notkun stöðureita og gjald fyrir hana.“ Gjaldtökuheimildin er einskorðuð við kaupstaði og kauptún. Því er ekki hægt að byggja gjaldtöku t.d. á ferðamannastöðum í eigu ríkis eða sveitarfélaga utan kaupstaða og kauptúna á heimildinni. Rétt er að geta að heimild til innheimtu bílastæðagjalda eru þó að finna í lögum um þjóðgarðinn á Þingvöllum nr. 47/2004, lögum um Vatnajökulsþjóðgarð nr. 60/2007 og lögum um náttúruvernd nr. 60/2013. Hins vegar skortir almenna heimild til innheimtu gjalda fyrir stöðureiti (bílastæði) í umferðarlög svo unnt sé taka upp gjöld fyrir þjónustuna í dreifbýli á landsvæðum í eigu sveitarfélaga og ríkis.

Í frumvarpinu er í fyrsta lagi lagt til að sveitarstjórnnum verði heimilt að setja reglur um notkun stöðureita utan kaupstaða og kauptúna. Ákvæðið heimilar innheimtu gjalds vegna notkunar á stöðureitum á landsvæðum í eigu sveitarfélaga og þjónustu sem henni tengist. Gert er ráð fyrir að sveitarstjórnir útfæri gjaldtökuna nánar í reglum, staðfestum af lögreglustjóra, líkt og lögin gera ráð fyrir að því er varðar gjaldtöku innan kaupstaða og kauptúna.

Í öðru lagi er lögð til ný 3. mgr. í 83. gr. umferðarlaga. Ákvæðið kveður á um að ráðherra geti ákveðið gjald fyrir notkun stöðureita og þjónustu sem henni tengist á landsvæði í eigu ríkisins. Reglugerðarheimild er í ákvæðinu og er gert ráð fyrir að útfærsla gjaldtökunnar verði nánar ákveðin þar. Í þriðja lagi er lögð til breyting á 108. gr. umferðarlaga með það að markmiði að ákvæði um stöðubrotsgjöld taki til nýrrar 3. mgr. 83. gr., þ.e. ef gjald er ekki greitt er heimild til að sekta viðkomandi.

IV. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar

Frumvarpið þótti ekki kalla á sérstaka skoðun á samræmi við stjórnarskrá né alþjóðlegar skuldbindingar.

V. Samráð.

Samráð var haft við fjármála- og efnahagsráðuneytið, atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið og Samband íslenskra sveitarfélaga.

VI. Mat á áhrifum.

Frumvarpið mun ekki hafa í för með sér aukin útgjöld fyrir sveitarfélög eða ríki enda um heimildarákvæði að ræða. Verði hins vegar ákveðið að taka upp gjaldheimtu á bílastæðum í eigu ríkisins eða sveitarfélaga á grundvelli reglugerðar eða reglna gæti fallið til ákveðinn stofnkostnaður. Gjaldtökunni er hins vegar ætlað að standa undir þeim kostnaði. Það fer eftir fjölda staða og umfangi hver slíkur kostnaður verður.

Við mat á áhrifum frumvarpsins á fjárhag sveitarfélaga skv. 129. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011 var samráð haft við Samband sveitarfélaga. Heimiluð verður innheimta gjalds vegna notkunar á stöðureitum og þjónustu sem henni tengist. Um heimildarákvæði er að ræða en gjaldtaka yrði nánar útfærð í reglum á vegum sveitarfélaga sem staðfestar yrðu af lögreglustjóra. Það er mat ráðuneytisins að breytingin hafi ekki áhrif á útgjöld sveitarfélaga enda um heimildarákvæði að ræða. Ákveði eitthvert sveitarfélag að nota heimildina getur það nýtt innheimt gjöld til að standa straum af þeim kostnaði sem af gjaldtökunni hlýst. Þessi niðurstaða hefur verið borin undir Samband íslenskra sveitarfélaga sem gerir ekki athugasemd við niðurstöðu ráðuneytisins.

Verði heimild til gjaldtöku nýtt á bílastæðum við ferðamannastaði hefur það áhrif á ferðaþjónustufyrirtæki og ferðamenn, þ.e. þá sem munu nýta þjónustuna og greiða fyrir stæðin.

Athugasemdir við einstakar greinar.

Um 1. gr.

Í a-lið er lagt til að sveitarstjórnnum verði heimilt að setja reglur um gjaldtöku á stöðureitum á landsvæðum í þeirra eigu utan kaupstaða og kauptúna. Enn fremur er lagt til að heimilt verði að innheimta gjald fyrir notkun á stöðureitum og þjónustu sem henni tengist. Með tengdri þjónustu er m.a. annars átt við kostnað við að setja upp og halda úti salernisaðstöðu, bílastæðavörslu og öðrum nauðsynlegum aðbúnaði á bílastæðum, m.a. við ferðamannastaði. Líkt og áður þarf lögreglustjóri að samþykkja reglur um notkun stöðureita og gjald fyrir hana

Í b-lið er ráðherra heimilað að ákveða gjald fyrir notkun stöðureita og þjónustu sem henni tengist á landsvæðum í eigu ríkis. Heimild er fyrir ráðherra að kveða á um nánara fyrirkomulag gjaldtöku í reglugerð.

Um 2. gr.

Með þessari grein eru lagðar til breytingar á 108. gr. laganna til að heimild til álagningar stöðubrotsgjalda taki einnig til nýs ákvæðis 3. mgr. 83. gr.

Um 3. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.